

Framtidens Nykvarn Översiktsplan 2035- Särskild handling enligt miljöbalken 6 kap 16 §

KS/2022:488

När en översiktsplan tas fram anges i de flesta fall, förutsättningar för sådana verksamheter som kan antas medföra betydande miljöpåverkan. Därav ska en strategisk miljöbedömning uppföras och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) tas fram. Enligt miljöbalken 6 kap 16 § ska det i ett beslut att anta en plan eller ett program som omfattas av kravet på strategisk miljöbedömning eller i en särskild handling i anslutning till beslutet finnas en redovisning av miljöbedömningsprocessen. Syftet är att ge allmänheten insyn i processen och redovisa vilka avvägningar som skett samt hur inkomna synpunkter och förslag har beaktats.

Den särskilda handlingen ska för att uppnå kraven i miljöbalkens 6 kap 16 § innehålla följande:

- Hur miljöaspekterna har integrerats i planen.
- Hur hänsyn har tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter
- Skälen för att planen har antagits i stället för de alternativ som övervägts
- Vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen genomför.

Miljöbedömningen

Process och avgränsning av MKB

Kommunfullmäktige i Nykvarns kommun beslutade 2023-02-09 § 11 att en ny kommunövergripande översiktsplan skulle tas fram för att ersätta kommunens tidigare översiktsplan från 2014 som bedömdes vara inaktuell.

Tidigt i processen togs en miljöbedömning fram för att identifiera vilka områden som behöver belysas i miljökonsekvensbeskrivningen. Geografiskt avgränsas miljöbedömningen i huvudsak till planområdet, vilket sammanfaller med kommungränsen. Planområdet omfattar totalt cirka 178 kvadratkilometer varav cirka 154 kvadratkilometer utgörs av markområden. Där så är relevant har ett större geografiskt område vägts in. Tidsmässigt avgränsas konsekvensbedömningen till planförslagets genomförandetid med målår 2035, där så är relevant har ett längre tidsperspektiv använts.

Ett avgränsningssamråd hölls med Länsstyrelsen vid ett möte 2023-09-12. De miljöfrågor som bedömdes vara prioriterade frågor var:

- Areella näringar.
- Kulturmiljö och landskapsbild, inklusive riksintressen.
- Naturmiljö, inklusive riksintresse, skyddad natur samt strandskydd.
- Vattenmiljö, yt- och grundvattenförekomster, inklusive miljö kvalitetsnormer (MKN).
- Rekreation och friluftsliv, inklusive riksintressen samt strandskydd.
- Klimatanpassning, översvämning ytvatten och skyfall samt skred, ras och erosion.
- Hälsa och säkerhet.

Enligt plan- och bygglagen och miljöbalken ska konsekvenser från översiktsplanens genomförande på miljön och miljöns utveckling bedömas i en miljökonsekvensbeskrivning. Kommunen har valt att även inkludera de två andra hållbarhetsperspektiven sociala och ekonomiska i en sammanhållen hållbarhetsbedömning, där miljökonsekvensbeskrivningen ingår. Hållbarhetsbedömningen beskriver även konsekvenser om översiktsplanen inte genomförs. Och om det finns alternativa lösningar för att undvika att planens genomförande medför en betydande negativ miljöpåverkan.

En första version av hållbarhetsbedömningen togs fram utifrån samrådsförslaget. Förslaget till Översiktsplan 2035, tillsammans med hållbarhetsbedömningen, var ute på samråd mellan 1 oktober och 15 december 2024. Efter samrådet reviderades planförslaget inför granskning och en ny bedömning av granskningsförslaget genomfördes.

Det reviderade förslaget till Översiktsplan 2035, tillsammans med den uppdaterade hållbarhetsbedömningen, var ute på granskning mellan 12 juni och 12 september 2025. Granskningstiden förlängdes därefter till 30 september 2025. Efter granskningen gjordes mindre justeringar av både planförslaget och hållbarhetsbedömningen inför antagandet i kommunfullmäktige.

Hur miljöaspekterna har integrerats i planen

Under arbetet med Översiktsplanen har miljöaspekterna integrerats kontinuerligt i de avvägningar som skett mellan olika intressen. Planen utgår från de tre hållbarhetsdimensionerna – ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet – och har tagit särskild hänsyn till de planetära gränserna, Sveriges miljömål, Agenda 2030 och regionala mål (RUF5 2050/2060). Kommunens hållbarhetspolicy, koldioxidbudget och klimatanpassningsplan har varit vägledande.

Kommunens utvecklingsstrategi bygger till stor del på att utbyggnad ska ske i och i närhet till tätorten och genom utveckling av Sundsvikstråket. Under arbetet med att lokalisera lämpliga utbyggnadsområden skedde detta genom att bland annat gå igenom olika GIS

underlag över kommunen för att identifiera områden som kunde vara lämpliga med hänsyn till läge, beskaffenhet och behov enligt plan- och bygglagen 2010:900. När områden för nya utbyggnadsförslag togs fram har detta skett genom att se över områden i tätorten och Sundsvikstråket. Två utbyggnadsförslag ligger lite utanför tätorten och Sundsvik. Det ena är Miare backar som finns med i översiktsplanen då där finns ett pågående arbete med detaljplan. Det andra är Kungsbrosområde som ligger i nära anslutning till Gamla Strängnäs vägen och Mörby verksamhetsområde. Inför granskningen har en ekosystemtjänstanalys tagits fram för att se vilka värden som finns och tydliggöra områden där flera värden överlappar varandra. I samband med ekosystemtjänstanalysen så framkom det att inom två av de föreslagna utbyggnadsförslagen i Sundsvik fanns höga ekosystemtjänstvärden. Till följd av resultaten från ekosystemtjänstanalysen utgick två av utbyggnadsförslagen i Sundsvik för att säkerställa bevarandet av viktiga ekosystemtjänster. Ekosystemtjänstanalysen har även legat till grund för att peka ut och bevara viktiga grön- och blåstrukturer.

Hur hänsyn tagits till miljökonsekvensbeskrivningen och inkomna synpunkter

Samråd och förankring

Under våren 2023 bjöd Nykvarns kommun in alla som bor, verkar och vistas i Nykvarn till en tidig medborgardialog i form av en digital enkät. Enkäten fokuserade på vad allmänheten tycker är bra och viktigt med Nykvarn, vad som kan bli bättre samt uppfattningen av närmiljön. Våren 2023 genomfördes även barndialoger i form av intervjuer med fokusgrupper. Dialogen fokuserade på upplevelsen av närmiljön och synen på framtiden. Hur den fysiska miljön utformas har stor betydelse för livskvaliteten hos barn och unga. Projektgruppen som utarbetat förslaget till översiktsplan har även haft avstämningar med kringliggande kommuner under planprocessen.

Resultatet från alla dessa dialoger och avstämningar har utgjort underlag till samrådsförslaget. Hållbarhetsbedömningen har pågått parallellt med planprocessen och avvägningar har kontinuerligt gjorts mellan olika förslag och inriktningar. I avgränsningssamrådet med Länsstyrelsen den 12 september 2023 diskuterades vilka miljöaspekter som vid översiktsplanens genomförande skulle kunna medföra betydande miljöpåverkan.

Revideringar efter samråd

Efter samrådet har revideringar av planförslaget genomförts. En kartläggning av ekosystemtjänster genomfördes och grön- och blåstrukturen tydliggjordes i utvecklingsstrategikartan. Två nya bebyggelseområden tillkom efter samrådet, Miare backar och Kungsbrosområde. Förslag till riktlinjer för respektive utbyggnadsförslag utvecklades samt beskrivningar av vilka utredningar som är nödvändiga i detaljplaneskedet. Strategier och riktlinjer har förstärkts men markanvändningen är i stort likvärdig samrådsförslaget med tillägg av två områden utanför tätorter, vilket gör att miljöbedömningarna i stora drag är likvärdigt samrådsförslaget. Granskningsförslaget har tagit större hänsyn till vatten och

rekreationsvärden kopplat till Turingeån och Yngern . I mark- och vattenanvändningskartan tydliggörs nu områden som är särskilt relevanta för friluftsliv och rekreation.

Nedan följer de huvudsakliga synpunkterna som inkom under samrådet och de justeringar som genomfördes mellan samråd och granskning var följande.

- ***Tydligare beskrivningar om miljö kvalitetsnormer för vatten:*** Avsnittet om vattenförekomster och beskrivningarna av utbyggnadsförslag har förtydligats avseende MKN för vatten. Hur en försämring av yt- och grundvatten ska förhindras har förtydligats, kopplat till föroreningar.
- ***Tydligare beskrivningar om ekosystemtjänster:*** Inför granskning har en ekosystemtjänstanalys tagits fram. Med ekosystemtjänsten i ryggen har avsnittet om ekosystemtjänster och biologisk mångfald och beskrivningarna av utbyggnadsförslag förtydligats avseende naturvärden. Även kommunöverskridande gröna stråk och samband har identifierats och beskrivs.
- ***Tydligare beskrivningar om klimatrelaterade risker och klimatanpassning:*** Avsnittet om klimatanpassning och beskrivningarna av utbyggnadsförslag har förtydligats avseende klimatanpassning och klimatrelaterade risker, mer konkret om skyfallshantering, översvämningar och värmeböljor. Nya kartor och nya information i kartor har lagts till.
- ***Tydligare beskrivningar om geotekniska förutsättningar och risker för ras, skred och erosion:*** Avsnittet om miljö och hälsa och beskrivningarna av utbyggnadsförslag har förtydligats avseende jordarter och risker för ras, skred och erosion. Nya kartor har lagts till.
- ***Tydligare beskrivningar om beredskapsfrågan:*** Avsnittet om samhällsservice har förtydligats avseende beredskapsfrågan, bland annat om skyddsrum och kritiska samhällsfunktioner.
- ***Tydligare beskrivningar om energiförsörjning:*** Avsnittet om energiförsörjning har förtydligats framför allt avseende samverkansfrågan med nätledningsägare.
- ***Tydligare beskrivningar om farligt gods och farliga verksamheter:*** Avsnittet om hälsa och säkerhet och beskrivningarna av utbyggnadsförslag har förtydligats avseende farligt gods och farliga verksamheter, framför allt gällande risker och skyddsavstånd.

- **Tydligare beskrivningar om riksintressen:** Avsnittet om riksintressen och beskrivningarna av utbyggnadsförslag har förtydligats avseende beskrivning av riksintressena och deras värden. Exempelvis har beskrivningarna för MSA-ytor, väderradar och turism och friluftsliv förtydligats.
- **Tydligare beskrivningar av riksintressen i Sundsviksstråket och Taxinge:** Beskrivningarna av risker för påverkan på riksintressena turism och friluftsliv och kulturmiljövård för utbyggnadsförslaget i Sundsviksstråket och utredningsområdet i Taxinge har förtydligats. Kumulativa effekter ska beaktas. Kommunen har förtydligat att det i Nykvarn finns flera tätorter enligt SCB:s definition, och att en utbyggnad i Taxinge och Sundsvik är en utbyggnad av befintlig tätort.
- **Tydligare beskrivningar om jordbruksmark:** Avsnittet om riksintressen har förtydligats avseende jordbruksmark. Inför granskning har kommunen definierat väsentligt samhällsintresse och beskrivit för utbyggnadsförslagen att lokaliseringsprövning krävs.
- **Ändringar i mark- och vattenanvändningskartan.** Jordbruksmark har tagits bort ifrån mark- och vattenanvändningskartan eftersom kartan ska visa kommunens önskvärda användning av mark och vatten med fokus på funktionsblandad bebyggelse, verksamhetsområden och grönstrukturer. Jordbruksmarken i kommunen redovisas i del 2. Tidigare lager med ”grönområden” har delats upp i ”RUF 2050”, ”naturmiljö”, ”grönområden” och ”friluftsområden”.
- **Nya naturmiljöer.** Två nya områden med naturmiljö har lagts till: direkt öster om Snebro verksamhetsområde och en buffert runt Telgeleden.
- **Nya utbyggnadsförslag.** Två nya utbyggnadsförslag har tillkommit: Miare Backar och Kungsbro. Miare Backar är en pågående detaljplan och Kungsbro är ett nytt område.

Revideringar efter granskning

Efter granskning har endast mindre justeringar gjorts i planförslaget med hänsyn till inkomna yttranden. De ändringar som genomförts efter granskning är följande:

- **Tydligare beskrivningar om riskhantering:** Avsnittet om farligt gods har förtydligats avseende riskhantering. En riktlinje om att kommunen utgår från länsstyrelsens rekommenderade skyddsavstånd nära transportleder för farligt gods har tillkommit.
- **Tydligare beskrivningar om elnät:** Avsnittet om elförsörjning har förtydligats avseende markbehov för ny- och ombyggnad av elanläggningar. En

riktlinje om markbehov för ny- och ombyggnad av elanläggningar och dialog har tillkommit.

- **Tydligare beskrivningar om förutsättningar för vatten och avlopp:** Redaktionella ändringar utifrån synpunkter från Telgekoncernen. En riktlinje om att påverkan på dricksvattenförsörjning ska utredas innan utveckling av bebyggelse i anslutning till grundvattenförekomster har lagts till.
- **Tydligare beskrivningar om riksintresse:** Förtydligande att MSA-ytor utgör riksintresse för kommunikationer. Information om riksintresset anläggningar för vattenförsörjning (Djupdalsverket) har förtydligats.
- **Tydligare beskrivningar om vägförbindelsen mellan Hökmossen och Ladvreta:** För utbyggnadsområdena Hökmossen 2B och Ladvreta har en beskrivning lagts till om att vägförbindelsen ska utredas vidare i planprogrammet för Ladvreta.
- **Tydligare beskrivningar om utbyggnadsförslaget Sandtorp:** Utbyggnadsförslaget har kompletterats med information om att området är beläget nära en del av den regionala gröna kilen som är utpekad som en värdekärna med höga naturvärden i RUFSS.
- **Ändringar i underlagskarta:** Kartan som visar områden med strandskydd och Täljeledens sträckning på karta har justerats. Informationskartan RUFSS 2050 i Nykvarn kompletteras med grönkil och grön värdekärna.
- **Redaktionella ändringar:** Redaktionella ändringar och faktakorrigeringar har genomförts med utgångspunkt i inkomna synpunkter, för att säkerställa tydlighet och aktualitet i planhandlingarna.

Skälen för att planen har antagits i stället för de alternativ som övervägts

Alternativ

I arbetet med översiktsplanen har avvägningar kring bebyggelseutveckling, infrastruktur och verksamheter med mera genomförts med utgångspunkt i kommunens vision och lämplig markanvändning. I planeringsstrategin beskrevs hur målet för befolkningstillväxten i Nykvarn skulle utredas i översiktsplanarbetet genom tre scenarier (100, 200 eller 300 tillkommande bostäder per år).

Scenarierna tillämpades under planprocessen inför samråd genom att representera alternativ med alternativa befolkningsmängder och lokaliseringar för tillkommande bostäder. Baserat på dessa alternativ beslutades att målet för befolkningstillväxten ska vara 100–150 bostäder per år med fokus på förtätning i tätorten, Miare backar, Kungsbro och en vidare utbyggnad i det befintliga Sundsviksstråket. Avvägningar mellan alternativa lokaliseringar och befolkningsmål har således hanterats löpande under planprocessen.

Jämförelse med nollalternativ

Nollalternativ har utgjorts av gällande översiktsplan, ÖP 2014, för Nykvarns kommun (Nykvarns kommun, 2014) tillsammans med detaljplaner som vunnit laga kraft samt eventuella pågående planarbeten som har tillkommit efter översiktsplanen beslutades.

Om nollalternativet skulle fortsätta dvs att ingen ny översiktsplan tas fram utan man fortsätter utgå från den gällande översiktsplanen 2014. Så är bedömningen att hållbarhetsaspekter kopplat till rekreation, identitet, hälsa och säkerhet, grönstruktur för ekosystemtjänster och blåstruktur för ekosystemtjänster kommer försämrats jämfört med nulägesbilden. Översiktsplan 2035 innebär en förbättring kopplat till ekologisk hållbarhet, hållbart resande, social hållbarhet samt riksintressen och miljökvalitetsnormer jämfört med nollalternativet.

Vilka åtgärder som planeras för att övervaka och följa upp den betydande miljöpåverkan som genomförande av planen medför

För att säkerställa att kommunens översiktsplan realiserar på ett hållbart sätt och att miljökonsekvensbeskrivningens syfte upprätthålls krävs en kontinuerlig uppföljning.

I översiktsplanen har kommunen identifierat ett antal områden där betydande miljöpåverkan kan uppstå och olika uppföljningsåtgärder föreslås för att säkerställa en hållbar utveckling. Uppföljningen föreslås ske genom både framtagande av nya styrdokument (t.e.x. vattenplan, dagvattenpolicy, grön- och blåstrukturplan), samt genom samverkan med andra aktörer som är involverade i samhällsbyggnadsprocessen.

Vid framtagande av nya detaljplaner och planprogram ska det inom ramen för varje plan tas fram en bedömning om betydande miljöpåverkan. Om betydande miljöpåverkan kan antas ska en strategisk miljöbedömning i form av en MKB tas fram för att belysa hur arbete ska ske med de frågor som kan innebära betydande miljöpåverkan och hur påverkan begränsas. Utredningar tas fram under planprocessen för att säkerställa markens lämplighet för avsedd utveckling. Nedan listas olika exempel på frågor som uppkommit i samband med miljöbedömningen för översiktsplanen och utredningar som kan krävas i den efterföljande planeringen.

- I efterföljande planering ta fram en riskanalys kopplat till utvecklingen av verksamhetsområdet Stockholm Syd/Mörby när det gäller frågor som rör buller, luftföroreningar, vibrationer samt påverkan på MKN vatten vid olyckor.
- Kommunen ska, vid planering och exploatering vid sjöar och vattendrag samt i områden som kan drabbas av översvämning, ras och skred, följa upp att åtgärder vidtas för att undvika risker kopplade till ett förändrat klimat och översvämningssrisk. Detta är i synnerhet viktigt för nya och befintliga samhällsfunktioner och ny bebyggelse i strandområden.
- Kommunen ska vid planläggning och i samband med exploatering följa upp påverkan på naturmiljöer och spridningssamband samt arbeta med kompensationsåtgärder.

Utredningar ska genomföras för att avgöra påverkan på samt minska konsekvenserna av planerna på värdefulla naturmiljöer samt specifika arter. Framtagande av en grön- och blåstrukturplan utifrån resultatet av ekosystemtjänstkartläggningen är ett möjligt sätt att följa upp konsekvenser för biologisk mångfald på land och i vatten.

Översiktsplanen föreslår även en kontinuerlig utvärdering av planens genomförande och de effekter som uppstår. Under varje mandatperiod ska kommunfullmäktige anta en planeringsstrategi. Planeringsstrategin blir ett verktyg för kommunen att följa upp, utvärdera och aktualisera den gällande översiktsplanen.

Information om att översiktsplanen har antagits

Enligt 6 kap. 17 § miljöbalken ska den särskilda handlingen och översiktsplanen göras tillgängliga för allmänheten och de myndigheter och kommuner som på grund av sitt särskilda miljöansvar kan antas bli berörda om antagandet.

När planen antagits informerar Nykvarns kommun om antagandet genom att lägga ut den antagna översiktsplanen på kommunens hemsida tillsammans med bland annat denna särskilda handling. Protokollet från kommunfullmäktige om planens antagande anslås på kommunens anslagstavla.